MAATALOUS

Luomupuutarhatuotanto vähentynyt jo vuosia

Tutkimusta ja neuvontaa on supistettu, joten luomutuottajat joutuvat etsimään viljelytekniset ratkaisut itse.

Luomupuutarhatuotannon pinta-ala on ollut vuosia tasaisessa laskussa. Vuoden 2003 lähes 1 200 hehtaarista on tultu alle 800 hehtaariin. Laskun ennustetaan jatkuvan yhä.

Samaan aikaan kuluttajat kaipaavan kauppoihin lisää luomuvihanneksia ja -marjoja.

Tuotannon vähenemiseen on kaksi pääsyytä, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n tutkija **Anu Koivisto** arvioi. ”Alan tutkimus ja neuvonta on ajettu minimiin, joten viljelyn kehittäminen on yksittäisten viljelijöiden harteilla”, hän sanoo.

Lisäksi tukijärjestelmästä puuttuvat kannusteet.

”Saat saman luomuhehtaarituen, on pellolla sitten kauraa tai porkkanaa.” Puutarhatuotannossa riskit ovat kuitenkin paljon suuremmat.

Parhaat pärjäävät hyvin

”Luomupuutarhatuotteiden hin-nat ovat tuotteesta riippuen olleet noin 30–50 prosenttia tavanomaista tuotantoa paremmat”, Koivisto kertoo.

Sadot ovat luomussa keskimäärin kolmanneksen tavanomaista viljelyä alemmat ja tuotantokustannukset korkeammat.

Koiviston mukaan ammattitaitoiset viljelijät saavat hyviä satoja ja menestyvät taloudellisesti hyvin.

Luomupuutarhatuotanto on vaativa laji. Ongelmana ovat erityisesti taudit ja tuholaiset. Luomuhyväksyttyjen kasvinsuojeluvalmisteiden valikoima on meillä paljon pienempi kuin Keski-Euroopassa.

”Tuholaiset pitäisi periaatteessa pystyä ehkäisemään ennalta.”

Toinen hankaluus on kasvien ravinnehuolto. Luomulannoitteiden valikoima on viime vuosina kasvanut, mutta ne ovat kalliimpia kuin tavanomaiset.

Marjanviljelyssä ravinnehuolto on helpompi, koska kasvien typen tarve on yleensä pienempi kuin vihannesten.

Lisää tukea vai satovakuutus?

Jos luomupuutarhatuotantoa halutaan lisätä, miten se onnistuisi?

”Tutkimusta, neuvontaa ja koulutusta lisäämällä”, Koivisto sanoo.

Toinen tapa on tukipolitiikka.

Hehtaarituen nostossa on riskinsä: tietyn rajan jälkeen se lisää näennäisviljelyä, Koivisto sanoo. Sato- tai tulovakuutuksen tapainen menetelmä voisi hänen mielestään olla toimiva viljelijän riskien vähentäjänä.

SATU LEHTONEN

JAANA KANKAANPÄÄ

Luomukasvihuonetuotanto on Suomessa keskittynyt harvoihin suuriin yrityksiin. Kuvassa poimitaan tomaattia Ikaalisten Luomun kasvihuoneissa. MTT:n Luomu 50 -raportti ennustaa luomupuutarha-alan supistuvan reippaasti lähivuosina.

Luokitus haitalliseksi rajoittaa puutarhan suosikkikasvien käyttöä

IKAALINEN (MT)
Valmisteilla oleva kansallinen vieraslajistrategia vaikuttaa viherrakentamiseen ja kasvien valintaan. Haitallisten tai tarkkailtavien kasvien listoilla on useita viherrakentamiselle tärkeitä kasveja.

Haitallisia kasveja saa edelleen istuttaa paikoille, joista ne eivät pääse leviämään luontoon.

”Tästä huolimatta niiden kysyntä laskee, koska käytännössä on helpointa jättää kasvit istuttamatta”, arvioi toiminnanjohtaja **Jyri Uimonen** Taimistoviljelijät ry:stä.

Listakasveille pitää löytää vaihtoehtoja. Mitä ne ovat, siitä pitävät Uimosen mukaan markkinat huolen.

Viheralan kannattaisi hänen mielestään luoda yhteiset eettiset ohjeet vieraslajien käytölle. Käytännössä ne näkyisivät esimerkiksi hintalapuissa ja kasviluetteloissa merkintöinä, jotka kertoisivat kuluttajille vieraslajiin liittyvistä riskeistä.

Myyntikielto on näillä näkymin tulossa jättiputkelle.

Strategiassa haitallisia kasvejat ovat esimerkiksi isotuomipihlaja, terttuselja ja kurtturuusu, muutama piisku sekä komealupiini.

Tarkkailtavien tai paikallisesti haitallisten lajien joukkoon kuuluvat muun muassa siperianpihta, pilvikirsikka sekä tarhaomenapuu.

Esimerkiksi tarhaomenapuu aiheuttaa ongelmia Lounais-Suomessa siellä, missä luonnossa kasvaa luonnonvaraista metsäomenapuuta. Tarhaomenapuu risteytyy sen kanssa ja näin metsäomenaa uhkaa häviäminen, Uimonen selitti.

Hän alusti tiistaina Ikaalisissa Taimistoviljelijöiden ja Suomen Puutarhakauppiaat ry:n talvikurssilla.

Puutarhajäte ei kuulu luontoon

Kattava jätehuolto on paras tapa ehkäistä puutarhakasvien leviämistä luontoon ja niiden muuttumista haitallisiksi.

Vastuuttomasta kasvijätteiden käsittelystä seuraa, että luontoon leviää sinne kuulumattomia lajeja. Puutarhan kasvijätteitä ei pidä hävittää kippaamalla niitä esimerkiksi lähimetsään.

”Useimmat kasvullisesti leviävien vieraslajien esiintymät ovat luonnossa tätä perua”, Uimonen muistutti.

Puutarhajätteen keruun järjestäminen on kuntien tehtävä. Siihen on kehitettävä toimivia ja edullisia ratkaisuja.

Ihanne olisi, jos asukkaat käsittelisivät puutarhajätteet itse pihoillaan.

”Käytännössä tämä ei toimi”, Uimonen sanoi.

Viheralan ammattilaisten on näytettävä esimerkkiä ja hävitettävä kasvijätteensä hallitusti.

Vastuulliseen jätehuoltoon liittyy myös vieraslajien saastuttamien maiden käsittely. Saastunutta maata laitetaan täytöissä alimmaiseksi ja puhdasta maata päälle.

MAIJA ALA-SIURUA

FAKTAT

Vieras- ja tulokaslaji

Vieraslaji on Suomen luontoon kuulumaton laji, joka on levinnyt ihmisten mukana tahattomasti tai tarkoituksella. Eliö on ihmisen avustuksella ylittänyt luonnollisen leviämisesteen.
Tulokaslaji leviää omin voimin.
Vieraat lajit haittaavat alkuperäisiä muun muassa kilpailemalla niiden kanssa elintilasta.
Suomesta on tunnistettu 157 haitallista vieraslajia, jotka aiheuttavat selkeästi todennettavia välittömiä tai välillisiä haittavaikutuksia. Haitallisista vieraslajeista merkittävin osa, yli 100 lajia, on maa- ja metsätalouden vieraslajeja.
Lisäksi on 128 tarkkailtavaa tai paikallisesti haitallista vieraslajia. Noin kolmannes niistä kuuluu maa- ja metsätalouden vieraslajeihin.
Erityisen haitallisia vieraslajeja ovat vaaralliset kasvintuhoojat, joiden tuonti ja levittäminen on kielletty EU:ssa. Lisäksi erityisen haitallisiksi vieraslajeiksi Suomessa on nimetty jättiputket (kuvassa), kurtturuusu, rapurutto, espanjansiruetana ja minkki.

JAANA KANKAANPÄÄ

Kuopiolainen Tuoreverkko lisää luomutuotantoa reilusti

Viljelijät haluavat varmemman pohjan työlleen

Kuopiolainen markkinointiyhtiö Tuoreverkko Oy lisää luonnonmukaisesti viljeltyjen vihannesten määrää valikoimissaan huomattavasti. Selkänojana ovat pitkin talvea käydyt keskustelut kaupan keskusliikkeiden kanssa.

Liikkeiltä pyydettiin arvioita, miten paljon tuotteita he tarvitsevat luomuna.

”Viljelijät ovat halunneet, että viljely on varmemmalla pohjalla”, Tuoreverkon toimitusjohtaja **Kari Lyytinen** sanoo.

Ylituotanto käy kalliiksi, ja luomuviljely on vielä tavanomaista kalliimpaa, kun käytetään mekaanista torjuntaa ja ihmistyövoimaa.

”Siksi on tärkeää, että koko ketju on vastuussa, että pystytään luottavaisesti viljelemään”, sanoo Lyytinen.

On tärkeää, että koko ruokaketju on vastuussa, että pystytään luottavaisesti viljelemään.
KARI LYYTINEN

”Useammalle vuodelle tehdään töitä nyt. Luotan siihen, että keskusliikkeissäkin katsotaan tulevaisuuteen.”

Pienet määrät eivät kannata

Tuoreverkon ringissä on 5–6 eteläsavolaista luomutuottajaa. He ovat toimittaneet tuotteita markkinointiyhtiön kautta jo aikaisemmin.

Lyytisen mukaan luomutuottajia on riittävästi keskusliikkeiden luomutuotteiden kysyntään nähden.

Ringin viljelijöiltä odotetaan nyt isompia määriä luomuvihanneksia.

Tarkoituksena on lisätä viljelyn kannattavuutta.

”Nykyiset pienet luomumäärät eivät ole kannattavia. Pyrimme, että luomuviljelijät ovat verrattavissa muihin viljelijöihin”, kertoo Lyytinen.

Puhutaan useista sadoista tuhansista kiloista tuotetta kohden.

Keskusliikkeille viljellään luomuna keräkaalia, porkkanaa, parsakaalia ja kiinankaalia.

Näistä parsakaali on uusi tuote Tuoreverkon valikoimassa. Se tulee Lyytisen mukaan kauppoihin heinäkuun puolessa välissä ja kausi jatkuu pitkälle syksyyn.

Kohtuullisempi kate luomussa

Luomun osuus Tuoreverkon kokonaismyynnistä on viiden prosentin paikkeilla. Lyytinen uskoo kasvuun.

”Kuluttajat ovat kiinnostuneet, kun tuote saadaan hyvälaatuisena myyntiin.”

Hän on tyytyväinen, että kauppa myy luomua tavanomaisesti tuotettua ruokaa kohtuullisemmalla katteella.

”Kaupan puolella ajatellaan euromääräistä katetta, ei kovaa prosenttia välissä”, sanoo Lyytinen.

Suunnitelmallisuutta tarvitaan

Tuoreverkko toimittaa vihanneksia pääasiassa keskusliikkeille, mutta myös vihannestukuille ja jalostajille. Yhteensä mukana on 50 tuottajaa.

Lyytisen mukaan avomaan viljelijöiden tuotteiden hintataso Suomessa on liian alhainen.

”Tämä talvi on osoittanut, että tällä hintatasolla ei pystytä Suomen tasolla jatkamaan viljelyä”, sanoo Lyytinen.

Hänestä viljelyn pitäisi olla suunnitelmallisempaa.

”Työvoimakulut, rahti- ja energiakulut ovat nousseet. Hinta ei kestä ylitarjontaa.”

PAULA TAIPALE